

Til Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen

Deres ref: 13/3769

Vår ref: 17103759

Dato: 21.04.2017

Høringsbrev fra VPS

Det vises til Hvitvaskingslovutvalgets andre delutredning 16. desember 2016 (NOU 2016:27) som ble sendt på høring med høringsfrist 1. april 2017.

Verdipapirsentralen ASA (VPS) har enkelte merknader til forslag til ny hvitvaskingslov. Det vises til omtalen nedenfor.

Hvitvaskingslovens anvendelse for et verdipapirregister

VPS har merket seg at hvitvaskingslovutvalget (utvalget) etter en gjennomgang av hvitvaskingsdirektivet, dansk og svensk rett, MIFID II og CSDR har lagt til grunn at det er forsvarlig å begrense hvitvaskingslovens anvendelsesområde for verdipapirregistre til å gjelde for verdipapirregister når det ikke benyttes ekstern kontofører som er rapporteringspliktig. Dette er hensyntatt i lovforslaget § 4 første ledd bokstav l) hvor det fremgår at loven gjelder for «verdipapirregister når det ikke benyttes ekstern kontofører som er rapporteringspliktig».

VPS støtter hvitvaskingslovutvalgets betraktninger hva gjelder at kravene i hvitvaskingsloven ikke bør gjelde for verdipapirregistre når disse benytter eksterne registerførere som er rapporteringspliktige.

VPS har likevel noen merknader til lovforslagets utforming.

Når hvitvaskingslovutvalget drøfter hvorvidt et verdipapirregister skal være omfattet av loven er vist til at hvitvaskingsdirektivet definerer «finansial institution» som bl.a. foretak som utfører en av aktivitetene listet opp i direktiv 2013/36/EU Annex 1, punkt 2-12, 14 og 15. Det er deretter vist til at punkt 12 nevner «(s)afekeeping and administration of securities». Utvalget viser til at et verdipapirregister inneholder registre over finansielle instrumenter.

Slik VPS oppfatter utvalget synes det som om det er den delen av virksomheten som består i å oppbevare instrumenter for kontohavere og føre deres konti som skulle tilsi at verdipapirregisteret var omfattet av loven. Dette synes også å være det som er lagt til grunn av utvalget, ref. dets uttalelser under punkt 3.1.5 hvor det blant annet sies følgende:

«I CSDR ekskluderes en av kjernetjenestene for verdipapirregistre, nemlig det å tilby og forvalte verdipapirkonti på høyeste nivå (central maintenance service). Lovutvalget mener dette taler for at «safekeeping and administration», som er formuleringen fjerde hvitvaskingsdirektiv benytter gjennom henvisningen til direktiv 2013/36/EU annek I, i utgangspunktet også omfatter virksomhet som drives av verdipapirregister.»

VPS foreslår med bakgrunn i ovennevnte at ordlyden i lovforslaget § 4 første ledd I) endres til:

«verdipapirregister dersom disse har direkte kundekontakt med kontohavere i verdipapirregisteret eller dersom de benytter eksterne registerførere mot slike kontohavere som ikke er rapporteringspliktige. For kunder som håndteres av eksterne registerførere som er rapporteringspliktige er det registerføreren som er rapporteringspliktig.»

Den foreslåtte løsning ivaretar også VPS' andre innvending til lovforslaget. VPS oppfatter hvitvaskingslovutvalgets forslag slik at et verdipapirregister som hovedregel ikke skal være omfattet av hvitvaskingsloven, men dersom registeret benytter registerførere som ikke er rapporteringspliktige skal registeret selv være rapporteringspliktige for disse kontiene. Forslaget kan imidlertid med den foreslåtte ordlyden også forstås slik at dersom verdipapirregisteret har én registerfører som ikke er rapporteringspliktig, så skal verdipapirregisteret være rapporteringspliktige for samtlige konti i registeret. VPS kan ikke se at reelle hensyn skulle tilsi den sistnevnte løsning og antar at det ikke er dette utvalget har ment. Vi ser det imidlertid som hensiktsmessig at lovteksten justeres slik at den ikke kan misforstås på dette punktet. Dette er særlig viktig fordi VPS også i dag benytter enkelte registerførere som ikke er rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven¹. Dette er sentrale motparter som kun er registerfører for seg selv, en løsning som er avgjørende for at disse skal kunne være deltakere i det sentrale verdipapiroppgjøret i norske kroner (VPO NOK).

Når det gjelder ordlyden i bestemmelsen så er det i hvitvaskingslovutvalgets forslag brukt begrepet «registerfører». I høringsnotat om forslag til ny verdipapirregisterlov (forordning om verdipapiroppgjør og verdipapirregistre) og regler om innsyn i hvem som eier obligasjoner er dette begrepet erstattet med begrepet «kontofører». VPS legger til grunn at departementet vil vurdere hvordan en sikrer ensartet begrepsbruk i de to lovene.

VPS slutter seg for øvrig til høringsuttalelser fra henholdsvis VPFF og Finans Norge hvor det er påpekt at det er flere områder som reguleres av lovforslaget hvor det er behov for veiledning fra Finanstilsynet. Dette gjelder blant annet hvilke kontroller (krav til kvalitet på dokumentasjon) som skal gjøres i forhold til kunder som ikke er hjemmehørende i Norge. Det gjelder også problemstillinger rundt konti i et verdipapirregister hvor innehaver ikke lenger eksisterer eller hvor konti er tvangsopprettet for eksempel i forbindelse med ved omdannelse fra AS til ASA. I slike tilfeller foreligger det ofte ikke tilstrekkelig informasjon om allerede eksisterende innehavere av de aktuelle finansielle instrumentene, til at VPS' registerførere kan oppfylle kravene til kundekontroll og dokumentasjon i hvitvaskingsloven.

¹ Utvalget skriver under punkt 3.15 at «VPS har eksempelvis tidligere hatt sentrale motparter, jf. verdipapirhandelloven¹ § 13-1, som kontofører», men situasjonen er at VPS har slike registerførere i dag. De er imidlertid bare registerførere for egne konti.

VPS støtter også merknader fra Finans Norge og Økokrim om at det er behov for en klargjøring av forholdet mellom plikten til å avvise kunder eller avvike kundeforhold etter hvitvaskingsloven og regler i Finansavtaleloven som oppstiller en viss terskel for å avvike kundeforhold.

Med vennlig hilsen
Verdipapirsentralen ASA

for

Jorunn Blindheim Øystese
Juridisk direktør



